

O-103

اپیدمیولوژی عفونتهای منتقله از خون در ایران و استان خراسان رضوی

محمد رضا هدایتی مقدم

متخصص پزشکی اجتماعی، دانشیار پژوهش جهاد/دانشگاهی خراسان رضوی

مدیر مرکز تحقیقات عفونتهای منتقله از خون جهاد/دانشگاهی

عمده عفونتهای منتقله از خون جزو بیماری‌هایی هستند که میزان ناتوانی و یا مرگ و میر بالایی دارند. اولین مطالعه جامع سازمان انتقال خون ایران در سال ۱۳۸۴ نشان داد که در اهداکنندگان خون شیوع سرولوژی مثبت از نظر HBsAg و HCVAb در طی ۵ سال، به ترتیب از ۱/۴ به ۰/۶ و از ۰/۳ به ۰/۱۴ درصد کاهش یافته است. روند کاهشی شیوع عفونتهای منتقله از خون شامل HBV، HCV، HIV، HTLV-1 و سیفلیس در اهداکنندگان خون در سال‌های بعد با شیب بیشتری گزارش گردید.

براساس مطالعات مروری نظام‌مند متعدد، شیوع کلی هیپاتیت B در جمعیت عمومی ایران از ۱/۸٪ تا ۳٪ با بیشترین شیوع در استان گلستان (۵/۱٪) تا ۸/۹٪ برآورد شده است. متوسط برآورد این میزان در اهداکنندگان خون ۰/۶٪، زنان باردار ۱/۲٪، بیماران دیالیزی ۴٪ و در سایر در گروه‌های پرخطر از جمله زنان تن‌فروش، معتادین تزریقی و غیر تزریقی و زندانیان ۴/۸٪ است. شیوع عفونت HDV در افراد با هیپاتیت B در استان‌های مختلف از صفر تا ۱۹/۷ درصد متغیر بوده است.

آخرین برآوردها حکایت از ابتلای نزدیک به ۱۹۰ هزار نفر در کشور به عفونت مزمن HCV است که متأسفانه تنها ۳۵٪ آنان تشخیص داده شده‌اند و ۷۵٪ مبتلایان در گروه سنی ۲۰ تا ۴۴ سال قرار دارند. مرورهای نظام‌مند، شیوع کلی هیپاتیت C فعال در جمعیت عمومی ایران را کمتر از نیم‌درصد برآورد کرده است. متوسط این برآورد در گروه‌های کم‌خطر شامل اهداکنندگان خون، زنان باردار و افراد سالم ۰/۳٪، در گروه‌های با خطر متوسط از جمله کارکنان مراقبت‌های سلامت، زنان تن‌فروش، معتادین غیر تزریقی و افراد بی‌خانمان ۶/۲٪ و در گروه‌های پرخطر شامل افراد HIV مثبت، زندانیان، معتادین تزریقی و دریافت‌کنندگان مکرر خون ۳۲/۱٪ است. بیشترین برآورد مربوط به معتادین تزریقی با شیوع متوسط ۵۲/۲٪ می‌باشد. البته باید توجه داشت که شیوع این عفونت در بیماران تالاسمی، هموفیلی و دیالیزی و زندانیان در سال‌های اخیر کاهش چشمگیر داشته است.

شیوع HIV در ایران نسبت به سایر کشورهای منطقه خاورمیانه و مدیترانه شرقی بسیار کمتر است و برخلاف بسیاری از این کشورها، بیشترین بار HIV/AIDS در ایران مربوط به معتادین تزریقی است. با این حال گزارشات رسمی سالانه بیانگر افزایش تعداد افراد HIV مثبت و مبتلایان به ایدز در کشور می‌باشد. براساس مطالعات مروری نظام‌مند، شیوع کلی عفونت HIV در اهداکنندگان خون ۸ در ۱۰۰ هزار و در معتادین تزریقی ۱۵/۲٪ است. اگر چه بیشترین شیوع عفونت HTLV-1 در جمعیت عمومی ایران مربوط به برخی شهرهای خراسان رضوی (۳/۴-۱/۲ درصد) می‌باشد، مطالعات مختلف بیانگر شیوع بالای ۱٪ در دریافت‌کنندگان مکرر خون در کل کشور است. یک مرور نظام‌مند شیوع متوسط این عفونت در بیماران تالاسمی، هموفیلی و دیالیزی ایران را ۳/۲٪ برآورد نموده است. از طرف دیگر شیوع متوسط عفونت HTLV-1 در اهداکنندگان خون کشور بسیار پایین (۰/۱۲٪) می‌باشد.

براساس مطالعات مرکز تحقیقات جهاد/دانشگاهی، شیوع عفونتهای HBV، HCV، HIV و HTLV-1 در جمعیت عمومی مشهد به ترتیب ۱/۴٪، ۰/۴٪، صفر و ۲/۱٪ می‌باشد. شیوع عفونت HDV در افراد با هیپاتیت B در مشهد ۵/۸ تا ۱۰ درصد گزارش شده است. شیوع سرولوژی مثبت از نظر HCVAb در بیماران تالاسمی مشهد ۶/۷٪ است که در دوسوم آنان RNA ویروس قابل شناسایی می‌باشد. همچنین شیوع عفونتهای HBV، HCV و HTLV-1 در زندانیان مشهد به ترتیب ۲/۱٪، ۱۹/۱٪ و ۲٪ گزارش شده است.